

bijeenkomst, einde Juli gehouden, werd bij meerderheid van stemmen besloten: 1°. dat alléén moreele steun zou verleend worden en wel in dien zin, dat aan eenige geneeskundigen in den lande verzocht zou worden een commissie, buiten de Maatschappij staande, te vormen, ter verleening van het door prof. WENCKEBACH gevraagde — een besluit, waartegen ik mij gekant heb en dat ik nog steeds betreur — en 2°. dat prof. SALTET en dr. MIJNLIEFF te Amsterdam, dr. SIKEMEIER te Arnhem en dr. HALBERTSMA en dr. DIJKGRAAF te 's-Gravenhage persoonlijk en niet schriftelijk verzocht zouden worden een zoodanige commissie te vormen. Aan mij werd opgedragen de twee eerstgenoemden, aan collega BUNING den derde en aan collega SIKKEL de beide laatstgenoemden persoonlijk uit te noodigen, terwijl collega SIKKEL dan de heeren zou samenbrengen. Aan de mij verstrekte opdracht heb ik voldaan door de heeren SALTET en MIJNLIEFF, terstond na hun thuiskomst van de vacantie, persoonlijk uit te noodigen. Van het bedanken van prof. SALTET en het aannemen van dr. MIJNLIEFF heb ik den voorzitter onmiddellijk kennis gegeven, evenals van het aannemen van dr. SIKEMEIER, toen ik in de eerste helft van Sept. daarvan van collega BUNING bericht kreeg. Later heb ik krachtens opdracht van het dagelijksch bestuur in de plaats van prof. SALTET nog prof. KOUWER gevraagd, die bedankte en van wiens bedanken ik eveneens onmiddellijk aan den voorzitter en nog vóór mijn vacantie heb kennis gegeven. Aan mij, noch aan mijn vacantie is dus de vertraging te wijten; het dossier is op het bureau aanwezig om dit nader te staven. Met gerustheid wacht ik dan ook de uitspraak van een door de Maatschappij te benoemen commissie af, waaraan, c. q. aan wien het te wijten is, dat de commissie eerst den 8sten December daarop verzocht werd haar werkzaamheden te beginnen.

Ten slotte nog het volgende, dat niet met de Weenske commissie, maar met de noot verband houdt.

Tijdens mijn vacantie verleden jaar hebben de Maatschappijzaken, evenals vroeger, natuurlijk doorgelopen. — Het zou toch al te verkeerd zijn, indien bij afwezigheid van den secretaris de Maatschappijzaken stil moesten staan —. Echter met dit onderscheid, dat, terwijl ik van 1905 af in al de volgende jaren in mijn vacantie het secretariaat bleef waarnemen, door mij de stukken geregeld te laten opzenden en gedurende een paar uren per dag aan de afdoening der zaken te besteden, ik tijdens mijn vacantie van verleden jaar dit niet heb kunnen doen, vanwege de slechte postverbinding met Zwitserland en evenals dit jaar vanwege een mij voorgeschreven rustkuur. Collega VAN DER MEULEN was verleden jaar zoo welwillend tijdens mijn afwezigheid iederen dag op mijn bureau de ingekomen stukken in te zien en de stukken, die door hem of mijn administratrice niet konden worden afgedaan, bij de leden van het dagelijksch bestuur rond te zenden of alléén aan den voorzitter te sturen. Alvorens dit jaar mijn kuur in het hooggebergte te doen, heb ik alles, wat voor afdoening rijp was, afgedaan: alle brieven beantwoord, de notulen van de hoofdbestuursvergaderingen en dag. bestuursvergaderingen afgemaakt en aan de leden verzonden, en aan mijn administratrice last gegeven nu de heer VAN DER MEULEN ook met vacantie was om ingekomen stukken, die zij niet kon afdoen, aan den voorzitter op te zenden. Ten overvloede heb ik bij mijn aankomst alhier telegraphisch mijn hoteladres aan het bureau opgegeven. In een van haar ontvangen schrijven, dato 7 Aug., vernam ik dat het „deze week op het bureau heel rustig is geweest en niets bijzonders is voorgevallen”, zoodat van wege het secretariaat de voorzitter blijkbaar niet erg lastig is gevallen.

Kandersteg, 13 Augustus 1920.

C. F. SCHREVE.

DE ZOOGENAAMDE VAGUS-NEUROSEN.

KOOPMAN verrijkt ons met de wetenschap, dat er „prikkelbare” zenuwpatiënten bestaan. Degeen, die dit nog niet wist, kan zijn voordeel er mee doen. Uit het bestaan van die prikkelbare patienten trekt hij de slotsom, „dat het voor de hand ligt, dat de minderwaardigheid van het zenuwstelsel het gevolg is van de verhoogde prikkelbaarheid, en dat wij dus eerder een hypertensie dan het omgekeerde mogen verwachten.

Dit is geheel onjuist. De „verhoogde prikkelbaarheid” is het *gevolg* niet de oorzaak der minderwaardigheid. Deze minderwaardigheid bestaat reeds, zij het latent, vóórdat de neurose zich openbaart: zij is het essentiele van de aangeboren neuropathische constitutie. Bestaat zij soms niet bij de „niet-prikkelbare” zenuwpatiënten? KOOPMAN begaat dezelfde fout van zooveel door verhoogde prikkelbaarheid gelijk te stellen met hypertensie (hypertonie) en hij kan zich blijkbaar niet voorstellen, dat een minderwaardig (hypotonisch) zenuwstelsel den eigenaar prikkelbaarder kan maken dan een gezond zenuwstelsel met een normalen tonus. Het is eigenlijk twijfelachtig of wij van „verhoogde prikkelbaarheid” van het zenuwstelsel bij de neurosen mogen spreken. Het zenuwstelsel is *minderwaardig* en *daarom* reageert het abnormaal en kan het niet aan de gestelde eischen voldoen. Wat zijn volgens KOOPMAN die „prikkelbare” zenuwpatiënten te beklagen, wien hun arts schildklier-praeparaten voorschrijft. Bij hun verhoogde prikkelbaarheid komt dan nog een geneesmiddel dat de prikkelbaarheid nog meer verhoogt! Als KOOPMAN over eenige ervaring op dit terrein beschikte, zou hij er anders over denken.

Over de „allermerkwaardigste” wijsheid betreffende de werking van den sympathicus op de darmmusculatuur kan KOOPMAN nu wel ingelicht zijn (als hij zich ten minste demoeite wil getroosten om in de literatuur te zoeken, hetgeen vooral nuttig is, vóórdat men kritiek uitoefent). Reeds in 1857! heeft PFLÜGER hieromtrent iets gezegd!

Wat betreft de eosinophilie ben ik helaas te beknopt geweest. Er zijn echter nog wel klinische gegevens die er voor pleiten, dat de sympathicus en het chromaffine systeem invloed uitoefenen op het bloedbeeld: bij de lymphatische diathese is herhaaldelijk het samengaan van eosinophilie en hypoplasie van het bijniermerg waargenomen. Verder worden bij het myxoedeem en de infantiele hypothyreoidie afwijkingen in het bloedbeeld gevonden (anaemie, vermindering der neutrophile en vermeerdering der eosinophile cellen). Door toediening van schildklier-praeparaten is bij deze toestanden de eosinophilie tot verdwijnen te brengen. Ook bij andere ziekten der bloedklieren (hypophysaire dystrophie, eunuchoidismus, morbus Addisoni), waarbij tevens tekenen van sympathicus-insufficiëntie aanwezig zijn, is eosinophilie geen zeldzaamheid. Ik heb er alleen op willen wijzen, dat er geen gegevens bestaan om de eosinophile te beschouwen als een verschijnsel van vagus-neurose, maar dat er meer redenen bestaan om deze afwijking in verband met den sympathicus te brengen. Mag ik KOOPMAN verzoeken „wat meer papier vol te schrijven” om de stofwisselingsstoornissen bij de vagus-neurosen toe te lichten? Een dergelijke wijze van kritiek uitoefenen brengt ons niet verder. Hij is het met mij eens, dat wij niets weten van den invloed van den vagus op de fermentatieve stofwisselingsprocessen. En desondanks worden de hier aanwezige stofwisselingsstoornissen teruggebracht tot verhoogden vagus-tonus. Hoe rijmt men dit te zamen?

Het ware beter geweest, als KOOPMAN de slapeloze uren, die ik hem bezorgd heb, benut had om gegronde argumenten voor zijn kritiek te verzamelen. „Verhoogde prikkelbaarheid” zal hem parten gespeeld hebben, met het gevolg: minderwaardigheid der kritiek.

Den Haag, 29 Augustus 1920.

H. BOLTEN.

GENEESKUNDIGE VERKLARINGEN VOOR VERZEKERINGS- MAATSCHAPPIJEN.

Het vonnis, in zake de procedure gevoerd door het Ned. Incassobureau voor Artsen, vermeld op bldz. 755 van dit *Tijdschrift*, zal ongetwijfeld door velen met genoegen gelezen zijn. Minder opwekkend is de lezing van een vonnis gewezen door de Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage in haar zitting van 24 Juni 1920, gepubliceerd in *Nederl. Jurisprudentie* 1920, bldz. 796.

De uitspraak, afschuwelijk geredigeerd en afschuwelijk in wezen, luidt aldus:

De Rechtbank enz.

Ten aanzien van het recht: